

**Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická**

Uživatelé Domu na půli cesty

Pavel Šorš

**Bakalářská práce
2010**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Pavel ŠORŠ**
Osobní číslo: **H06069**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Uživatelé Domu na půli cesty**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1.Úvod 2.Antropologické teorie komunity - Charakteristika zkoumané komunity 3.Popis DPC a stručná charakteristika jeho poslání 4.Důvody současné situace uživatelů z jejich vlastního pohledu 5.Komparace názorů uživatelů s pohledem sociálních pracovníků 6.Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

Bakalář P. Tabu v sociálních vědách. Praha, 2003 Bednářová Z., Pelech L. Sociální práce na ulici: streetwork. Brno, 1999 Fromm E. Anatomie lidské destruktivity. Praha, 1997 Henriksen J., Vetlesen A., Juříčková M. Blízke a vzdálené. Brno, 2000 Jaroszewski T. M. Osobnost a společnost. Praha, 1975 Loewenstein B. W. My a ti druzí. Brno, 1997 Matoušek O. Rodina jako instituce a vztahová síť. Praha, 2003 Matoušek O., Kroftová A. Mládež a delikvence. Praha, 1998 Matoušek O. Ústavní péče. Praha 1999 Průdková T., Novotný P. Bezdomovectví. Praha, 2008 Sborník příspěvků Aktuální otázky sociální politiky ? teorie a praxe. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2007 Truhlářová Z., Smutek M. Riziková mládež v současné společnosti. Hradec Králové, 2006

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Tomáš Boukal, Ph.D.
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: 30. dubna 2009

Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2010

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.

děkan

L.S.

Mgr. Petr Pabian, Th.D.

vedoucí katedry

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 24. 03. 2010

Pavel Šorš

Poděkování:

Chtěl bych touto cestou vyjádřit svůj dík vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Tomáši Boukalovi, Ph.D. za jeho rady, připomínky a poskytované konzultace.

Abstrakt

Ve své bakalářské práci na téma „Uživatelé *Domu na půli cesty*“ jsem se zaměřil na problematiku mladých lidí, konkrétně těch, kteří využili služeb *Domu na půli cesty* v Pardubicích. Žadatelé o pobyt přicházejí většinou přímo z ulice. Řada z nich má za sebou konkrétní zkušenosti s ústavní výchovou, popřípadě s pobytem v nápravném zařízení pro mladistvé nebo dospělé. Cílem *Domu na půli cesty* je pomoci mladým lidem v postupném osamostatňování a začleňování do společnosti.

Ve své práci se snažím nastítnit, jak tento problém popisuje odborná literatura a názory v ní obsažené porovnávám se svou vlastní zkušeností pracovníka v sociálních službách a s návazným výzkumem. Dále se snažím představit *Dům na půli cesty* jak očima sociálních pracovníků, tak i pohledem samotných uživatelů.

Klíčová slova: Dům na půli cesty (DPC), uživatel, sociální pracovník, pracovník v sociálních službách

Title: *The Users of Halfway House*

Abstract

In my bachelor work on the theme “*The Users of Halfway House*” I focused on problems of young people, specifically of those who have decided to use services of the *Halfway house* in Pardubice. In most cases, applicants for residence are homeless. Many of them have gone through various experience with institutional education, eventually with detention centre for youth or adults. The aim of *Halfway house* is to help young people with gradual achieving independence and their integration into society.

In my work, I endeavour to adumbrate how this problem is described in special literature and subsequently I compare these theories with my own experience of a worker in social services and with follow-up research. Further, I endeavour to present *Halfway house* from the point of view of both the social workers and the occupants themselves.

Key words: Halfway House, user, social worker, worker in social services

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Vymezení pojmů.....	14
2.1 Dům na půli cesty.....	14
2.2 Uživatel	14
2.3 Sociální pracovník.....	15
2.4 Pracovník v sociálních službách.....	15
3. Metodologie.....	16
4. Dům na půli cesty v Pardubicích.....	19
4.1 Prostory	19
4.2 Provoz	19
4.3 Přijímání nových uživatelů	21
4.4 Krizové lůžko.....	22
4.5 Individuální cíl.....	23
4.6 Špenát.....	24
4.7 Povinnosti uživatele	24
4.8 Finanční podmínky poskytování služby.....	25
4.9 Volnočasové aktivity	26
4.9.1 Hradiště.....	26
4.9.2 Párty pátky.....	26
4.9.3 Sportovní odpoledne.....	27
5. Statistika Domu na půli cesty v Pardubicích.....	28
5.1 Gender.....	28
5.2 Míra zadluženosti uživatelů.....	28
5.3 Vzdělání.....	29
5.4 Střet se zákonem.....	30
5.5 Délka pobytu.....	32
5.6 Možnost opakovaného pobytu.....	34
6. Rodina je základ státu.....	35
7. Závěr.....	43
8. Literatura.....	45
9. Přílohy.....	47

Příloha č.1.....	47
Příloha č.2.....	48
Příloha č.3.....	51

1. Úvod

Tématu bezdomovectví je v posledních letech věnována poměrně velká pozornost. Tento fenomén, který před rokem 1989 oficiálně neexistoval, se po pádu totalitního režimu stal častým tématem článků a reportáží. Příběhy lidí, kteří neměli takové štěstí jako jiní, nebo případy alkoholiků, kteří se postupně dostali na společenské dno, už patří k folklóru sdělovacích prostředků.

Již to není bezdomovec - ubožák či ztroskotanec, na co je dnes zaměřena pozornost. Ta je podle mého názoru spíše než na pouhé mapování smutných příběhů jednotlivců (tak na mě alespoň působily některé mediální reakce na tento problém) zaměřena především na snahu o zlepšení situace a systémovou pomoc např. ve formě azylových domů.

Dům na půli cesty (zkráceně DPC) je jednou z těchto forem pomoci. Oproti lidem, kteří žijí na ulici třeba již deset let, mají uživatelé DPC určitou výhodu. „Profesionální“ bezdomovci, které asi všichni známe z parkových laviček a nádražních vestibulů, přežívají na ulici často několik let, většinou už tomuto životu přivykli a azylové domy a noclehárny užívají převážně jen v zimních měsících.

Znám případ asi padesátiletého muže žijícího několik let na ulici, kterému po krátké hospitalizaci v pardubické nemocnici nabídli místo údržbáře a služební byt. Nejednalo se o čistou charitu; nemocniční personál si všiml jeho zručnosti a po zjištění, že je vyučen elektrikářem, mu nabídli volné místo, které nutně potřebovali obsadit. Muž nabídku přijal a těšil se na běžný život a střechu nad hlavou. Toto nadšení trvalo asi týden; bohužel ale vyústilo v těžký depresivní stav, kdy muž uvažoval o sebevraždě. Místo (a vlastně i změnu způsobu života) nakonec nepřijal. Důvod byl zcela prostý. Po letech strávených na ulici dostal strach

z pravidelného denního režimu a dobře mu nedělal ani uzavřený prostor jeho nového bytu. Zvykl si zkrátka na volný prostor ulice.*

Jedná se samozřejmě o extrémní případ, k němuž by zřejmě stěžít mohlo dojít v případě člověka, který je o třicet let mladší a na ulici žil sotva několik měsíců, jak to u uživatelů DPC s podobnou zkušeností bývá. Je zřejmé, že pokud má někdo šanci začít žít běžným životem a neskončit jen u občasné práce (v lepším případě) a životem na ulici, v horším případě ve vězení, jsou to lidé patřící právě do té věkové skupiny, kterou se zabývá Dům na půli cesty

Úvodem bych se zmínil o historii této neziskové organizace a o službách, které nabízí.

Dům na půli cesty (DPC) v Pardubicích je organizační jednotkou občanského sdružení SKP-CENTRUM. Toto sdružení vzniklo v roce 1992 spolu s Občanskou a právní poradnou a Logopedickou poradnou. O rok později se organizace rozrostla o Azylový dům pro muže. Jako další organizační jednotka vznikl v roce 1994 Městský azylový dům pro ženy a matky s dětmi. V následujících letech se sdružení rozšířilo o Dětské centrum, Nízkoprahové zařízení pro osoby bez přístřešku, Dobrovolnické centrum, Noclehárnu pro osoby bez přístřeší, Intervenční centrum pro oběti domácího násilí a Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež.¹

Dům na půli cesty vznikl v roce 2007. O dva roky později, v roce 2009, SKP-CENTRUM změnilo svůj právní statut z občanského sdružení na obecně prospěšnou společnost, ale poslání tohoto sdružení zůstalo beze změny. Jak je vidět z předchozího výčtu služeb a ubytovacích zařízení, SKP-CENTRUM nabízí velmi široké spektrum pomoci lidem v obtížné životní situaci. Svůj terénní výzkum jsem provedl právě v Domě na půli cesty, a to v době od ledna do srpna roku 2009. V tomto období jsem byl DPC zaměstnán jako pracovník v sociálních službách.

* Příběh tohoto bezdomovce znám z doby, kdy jsem pracoval v pardubické nemocnici.

¹ Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., Výroční zpráva za rok 2007, Pardubice

Posláním Domu na půli cesty SKP-CENTRUM v Pardubicích je napomáhat změnám v chování a postojích mladých lidí, kteří se ocitli v obtížné životní situaci tak, aby dokázali lépe uspět v samostatném životě. Tato služba je určena lidem ve věku 17-26 let, kteří jsou bez rodinného zázemí nebo s rodinným zázemím patologickým, popřípadě odcházejí ze zařízení ústavní péče. Služba není určena pro lidi s jakoukoli závislostí (alkohol, drogy, gambling) a pro osoby, které nejsou schopny samostatného pohybu bez pomoci druhé osoby nebo pro osoby s duševním onemocněním.²

Jinými slovy je služba určena lidem bez jakékoli patologie, jejichž jediným handicapem je nedostačující rodinné prostředí popřípadě úplná absence takového prostředí. V praxi to znamená, že Dům na půli cesty poskytuje služby nejčastěji lidem, kteří přišli přímo z ulice. Lidé přicházející přímo z ústavní péče jsou, podle mé zkušenosti, v Pardubickém DPC spíše ojedinělými uživateli.

Dům na půli cesty se snaží integrovat mladé lidi do běžné společnosti a pomoci jim orientovat se v jejich životní situaci. Pomáhá jim s vybudováním ekonomické nezávislosti, s postupným zapojováním do samostatného života a přebíráním odpovědnosti za vlastní život. Zároveň se jim snaží nastítnit možnosti volnočasových aktivit. Toto zařízení poskytuje uživatelům dočasné ubytování, pomoc při uplatňování práv například v pracovně právních vztazích nebo při styku s úřady a v neposlední řadě i sociální trénink zaměřený na rozvoj psychosociálních dovedností s cílem postupného zapojování do samostatného běžného života.³

Ve svém výzkumu jsem se zaměřil především na samotné uživatele DPC. Co je přivedlo do Domu na půli cesty a jaké je jejich nejčastější vzdělání? Byli v minulosti již v nějakém podobném zařízení? Kolik z nich mělo ve svém životě problémy s porušováním zákona? Kolik

² Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., Výroční zpráva za rok 2007, Pardubice

³ Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., Výroční zpráva za rok 2007, Pardubice

z nich se potýká s nezaměstnaností? Kolik z nich je zadluženo a jaké jsou nejčastější příčiny tohoto stavu věci? Jak vypadá jejich život po odchodu z DPC - došlo k nějakým pozitivním změnám, nebo se vrátili k životu na ulici?

Součástí mého výzkumu bylo i téma samotného Domu na půli cesty v Pardubicích. V této oblasti jsem se zajímal především o služby, které poskytuje a o běžnou činnost pracovníků.

2. Vymezení pojmů

2.1 Dům na půli cesty (DPC)

Zákon o sociálních službách vymezuje Domy na půli cesty takto: „Domy na půli cesty poskytují pobytové služby zpravidla pro osoby do 26 let věku, které po dosažení zletilosti opouštějí školská zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, popř. pro osoby z jiných zařízení pro péči o děti a mládež, a pro osoby které jsou propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné léčby. Způsob poskytování sociálních služeb v těchto zařízeních je přizpůsoben specifickým potřebám těchto osob“.⁴

Podle Matouška je Dům na půli cesty dočasným ubytováním pro klienty, kteří předtím byli v dlouhodobé ústavní péči. Klienti za ubytování platí, udržují sami svou domácnost, chodí do zaměstnání nebo školy. V současnosti u nás existují z hlediska délky a strukturovanosti péče dva typy Domů na půli cesty. V jednom jsou klienti přijímáni k mnohaletým pobytům a podporování minimálně, v druhém typu je pobyt několika měsíční (s minimem tří měsíců) a je zde uplatňována propracovaná koncepce resocializace.⁵

Podle tohoto dělení, tj. dle délky a strukturovanosti péče, by se Pardubický DPC řadil do druhé skupiny.

2.2 Uživatel

Označení pro osobu, která užívá služby DPC. Nejedná se jen o jiný výraz pro klienta, ale: *„Protože výraz klient navozuje představu pasivního a závislého postoje (např. klienti starořímských patricijů parazitovali na bohatství svého protektora), dávají někteří soudobí autoři*

⁴ Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 58

⁵ Matoušek, Oldřich. Slovník sociální práce. Portál, Praha 2003. s. 60

*přednost výrazům uživatel, resp. konzument služeb, nebo dokonce zákazník.*⁶

Musím podotknout, že samotní uživatelé mají na starosti jiné věci, než jakým slovem jsou označováni v odborné literatuře.

2.3 Sociální pracovník

Podle zákona o sociálních službách § 109 : Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace.⁷

2.4 Pracovník v sociálních službách

Definice pracovníka v sociálních službách je uvedena v Zákoně o sociálních službách § 116. Tato definice je bohužel příliš obecná a nevystihuje pracovníka v sociálních službách v případě Domu na půli cesty. Naštěstí jsem našel definici, která tuto pracovní pozici vystihuje přesněji.

*Pracovník v sociálních službách působí na vytváření základních sociálních a společenských kontaktů a na uspokojování psychosociálních potřeb. Posiluje životní aktivizaci, podílí se na přípravě volnočasových aktivit, poskytuje pomoc při uplatňování práv a oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Rovněž poskytuje sociální poradenství.*⁸

⁶ Matoušek, Oldřich. Slovník sociální práce. Portál, Praha 2003. s. 90

⁷ <http://www.osobniasistence.cz/?tema=1&article=5&detail=1&page=3>

⁸ Kučerová, Lenka. Možnosti a meze Domů na půli cesty. Diplomová práce, 2009. s. 22

3. Metodologie

Metodami výzkumu jsem zvolil dotazník, rozhovor a přímé i nepřímé pozorování. Dotazník jsem zamýšlel použít z důvodu snadnějšího uchopení tématu. U většiny respondentů byl ale hlavním zdrojem informací rozhovor. Dotazník posloužil jen jako pomůcka a zadané otázky byly vhodným odrazovým můstkem pro další dotazy, které už byly vedeny formou rozhovoru. Původně jsem zamýšlel postavit svůj výzkum hlavně na dotazníkovém šetření a zvukovém záznamu rozhovorů, ale bohužel se mi tyto metody výzkumu neosvědčily tak, jak jsem předpokládal.

Nejprve jsem vypracoval dotazník, ve kterém jsem formuloval deset výzkumných otázek. Odpovědi uživatelů resp. respondentů byly ve většině případů nejen shodné, ale v některých případech dokonce napsány i stejnými slovy. Původně jsem hledal chybu u sebe a dotazník několikrát přepracoval. Výsledky byly bohužel podobné ve všech mnou sestavených dotaznících.

Po určité době svého působení v DPC jsem zjistil, že dotazník zaměřený na pobyt v tomto zařízení není pro uživatele žádnou novinkou. Několik z nich neužívalo služeb tohoto zařízení poprvé a měli tak za sebou zkušenosti s dotazníky od pracovníků DPC, stážistů a dobrovolníků. Z rozhovorů později vyplynulo, že tito „zkušenější“ uživatelé odpovídali na otázky tak, aby si nenadělali zbytečné problémy a vyplněním dotazníku získali kladné body u pracovníků. Uživatelé s menší zkušeností s tímto zařízením se ptali těch zkušenějších, jak na kterou otázku odpověděli a pak své odpovědi v lepším případě upravili podle doporučení zkušenějších. Použití dotazníku jako výzkumné metody se mi pro prostředí Domu na půli cesty jeví jako nepříliš vhodné. Výhodu jeho použití vidím především v jasné formulaci výzkumných otázek, která mi pomohla s nasměrováním výzkumu, ale pro praktické použití v kvalitativním výzkumu byla pro potřeby mého výzkumu spíše svazující pro svou přílišnou strukturovanost a formálnost, která bránila respondentům uvolnit se a odpovědi rozvést. Mám teď na mysli samotné předložení dotazníku respondentovi s žádostí o jeho vyplnění. Osobně se mi osvědčil způsob použití dotazníkové otázky

přímo v rozhovoru, a to podle situace a ve vhodnou chvíli. V příloze uvádím příklad jednoho mého dotazníku (viz příloha č.1)

Rozhovor byl další metodou, kterou jsem chtěl ve svém výzkumu použít. Tato výzkumná metoda se mi velmi osvědčila a získal jsem tímto způsobem mnoho cenných informací. Avšak i její použití mělo svá úskalí. Původně jsem zamýšlel provedené rozhovory nahrávat na diktafon a poté je přepisovat. Výsledek bohužel neodpovídal mému očekávání. Pěkně rozběhnutý neformální rozhovor s některým z respondentů se po zapnutí diktafonu změnil v upjaté a stručné odpovídání na mé otázky.

Samozřejmě jsem se každého respondenta předem zeptal, jestli mu nebude vadit, když si rozhovor budu nahrávat. Kladná odpověď nicméně neznamena i dobrý výsledek. Každý z uživatelů, se kterým jsem rozhovor s jeho souhlasem nahrával, znervóznil ihned po položení zapnutého diktafonu na stůl. Po rozhovorech se třemi respondenty jsem znervóznil i já a po šestém rozhovoru jsem se rozhodl diktafon raději nepoužívat. Sice jsem se tak vyhnul pracnému přepisování nahrávky, ale o to více jsem se musel spoléhat na svou paměť. Po skončení rozhovoru jsem si napsal hlavní body a k nim několik poznámek.

Jak už jsem uvedl výše, byla častým problémem (hlavně z počátku) při vedení rozhovorů určitá škrobenost a upjatost respondentů. Paradoxně jsem se po nástupu do DPC neptal první já, ale sami uživatelé - budoucí respondenti. Důvody byly zcela prozaické. Byl jsem novým členem komunity a bylo třeba překonat počáteční ostych a nedůvěru. Fázi seznamování s novým prostředím mi velmi usnadnila metoda zúčastněného pozorování, kdy *„pozorovatel nefunguje jako pasivní registrátor dat, který stojí mimo předmětovou oblast, nýbrž se sám účastní dění v sociální situaci, v níž se předmět výzkumu projevuje. Je v osobním vztahu s pozorovanými, sbírá data, zatímco se účastní přirozeně se vyvíjejících životních situací“*.⁹

Moje pozice pracovníka v sociálních službách vyžadovala aktivní přístup a také nabízela mnoho příležitostí, jakou bylo například pravidelné setkání komunitního typu zvané Špenát, řešení problémů a rozmlíšek mezi

⁹ Hendl, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Portál, Praha 2008. s. 193

uživateli, atp., k aplikaci této metody výzkumu. Tento přístup byl výhodou nejen pro vykonávání samotné sociální práce, ale „vedl k těsnějšímu přiblížení k předmětu a k možnosti odhalit vnitřní perspektivy účastníků a k ozřejmení mnoha otázek“.¹⁰

V neposlední řadě byl tento přístup zúčastněného pozorovatele pro mě zábavou i poučením a odlehčoval tak mnohokrát nudnou rutinu práce sociálního pracovníka.

¹⁰ Hendl, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. Portál, Praha 2008. s. 193

4. Dům na půli cesty v Pardubicích

4.1 Prostory

Pardubický Dům na půli cesty je umístěn v areálu bývalé mateřské školky. V této jednopatrové budově s přilehlou zahradou je v přízemí a suterénních prostorách umístěno Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež. Samotný Dům na půli cesty je umístěn v prvním patře, kde se kromě kanceláře DPC nachází deset jednolůžkových pokojů, pokoj Krizového lůžka, internetová místnost, kuchyň, herna, obývací pokoj, sprchy a toalety.

Každý pokoj je vybaven válemdou s úložným prostorem, širokou skříň s nástavcem, nočním stolkem a lampičkou. Kuchyň je zařízena elektrickým sporákem, ledničkou, mikrovlnnou troubou, a je zde také pro potřeby uživatelů umístěna pračka. V herně je k dispozici stolní fotbal a šipky. Obývací pokoj je vybaven televizí s kabelovou přípojkou a hi-fi systémem tzv. věží. Na požádání v kanceláři má uživatel možnost zapůjčit si na stanovenou dobu DVD přehrávač.

Obývací pokoj je pomyslně rozdělen na samotný „obývák“ a jídelnu. Z jídelny vedou dveře na terasu, jediné místo v DPC, kde je uživatelům povoleno kouřit. Striktní zákaz kouření platí i pro prostory zahrady, kde se nachází hřiště na malou kopanou a pink-pongové stoly. O prostory zahrady se uživatelé dělí s klienty Nízkoprahového zařízení.

4.2 Provoz

Běžný provoz Domu na půli cesty zajišťuje pět pracovníků. Z toho jsou dva sociální pracovníci, kteří mají službu ve všední den od 8:00 do 20:00 a tři pracovníci v sociálních službách. Těm začíná jejich směna ve 20:00 a končí ráno v 8:00. Denní provoz zajišťují dva sociální pracovníci

překrýváním svých osmihodinových směn. Noční provoz zařízení má na starosti vždy jeden z pracovníků v sociálních službách. V tomto případě se jedná o dvanáctihodinové směny (tzv. „dvanáctky“). *

Výjimkou jsou víkendy, kdy se střídají vždy dva pracovníci v sociálních službách na denních a nočních směnách.

K práci sociálních pracovníků patří běžná kancelářská agenda, dohled nad plněním individuálního plánu každého uživatele, přijímání nových uživatelů, pravidelné konzultace se stávajícími uživateli, kontrola úklidů, někdy i pomoc s vařením večeře uživateli, který má zrovna službu a není příliš zběhlý v přípravě pokrmů a také dohled nad dodržováním Řádu DPC. Pracovník v sociálních službách především dohlíží na dodržování nočního klidu a na kontrolu úklidů, případně se podílí na agendě provozu.

Společnými znaky práce obou výše zmíněných skupin je pomoc uživatelům při jednání s úřady a běžný mezilidský kontakt, ale například i hraní stolních společenských her s uživateli podle časových možností a pracovní vyčerpání a dále pak „povídání si“ s nimi o jejich starostech, atp.

Myslím, že je pro uživatele rozhodně přínosnější večer strávený nad stolní hrou spolu s běžným klábosením než opíjení se někde v hospodě. Podmínkou je udržení jasně stanovené hranice mezi uživatelem a pracovníkem, tj. vytvořit čistě pracovní vztah mezi uživatelem a pracovníkem.

*Je třeba zachovávat určité zásady rovnoprávného vztahu mezi dvěma autonomními bytostmi - tzn. ptát se, co klient ode mne potřebuje, hovořit s ním o tom namísto vlastního posouzení jeho potřeb. Odpovědnost za sebe mu necháváme, i když ji třeba nechce.*¹¹

* Pozn. Dvanáctka: slangový výraz pro dvanácti hodinovou pracovní směnu. Netýká se jen DPC, ale je to běžný výraz i ve směnném provozu např. v průmyslu, zdravotnictví, atp.

¹¹ Kopriva, Karel. Lidský vztah jako součást profese. HESTIA, Praha 1994. s. 26

4.3 Přijímání nových uživatelů

Dům na půli cesty je zaměřen na určitou věkovou skupinu lidí a jsou jasně stanovena kritéria jejich přijetí. Ta se dají ve stručnosti shrnout takto:

Cílová skupina – Mladí lidé ve věku 17 – 26 let, kteří jsou:

- v obtížné životní situaci
- bez rodinného zázemí nebo s patologickým rodinným zázemím
- odcházející ze zařízení ústavní péče
- kteří nepotřebují vyřešit pouze bytovou otázku
- bez závislosti na alkoholu, drogách, gamblingu
- bez duševního onemocnění
- bez diagnostikovaného poškození intelektových funkcí
- schopni samostatného pohybu bez pomoci druhé osoby¹²

Žadatel o pobyt v DPC musí projít obvyklým „kolečkem“, které obsahuje přijímací pohovor a sepsání motivačního rozhovoru. Přijímací pohovor s potenciálním klientem provádí sociální pracovník, ve výjimečných případech jej může po poradě s koordinátorem* provést i pracovník v sociálních službách.

Motivační rozhovor je dokument obsahující personálie a stručný životopis žadatele. Zaznamenává se zde i zakázka uživatele (důvod žádosti o pobyt). Ta obvykle zahrnuje ubytování, pomoc při vyhledávání práce, pomoc se spořením peněz, atp.

O samotném přijetí žadatele k pobytu se rozhoduje na poradě pracovníků DPC. Tyto pravidelné porady se konají každou středu od 13 hodin. Zde se řeší jednak provozní problémy zařízení, ale hlavně situace jednotlivých uživatelů, jejich prohřešky a přidělené tresty, ale i pochvaly a odměny. Prohřešky se týkají například neodevzdání úklidu, rušení

¹² Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., Výroční zpráva za rok 2007, Pardubice

* koordinátor: vedoucí sociální pracovník

nočního klidu, neomluvená neúčast na Špenátě, atp. Odměny se udělují například za pomoc při pořádání sportovních nebo jiných akcí.

Po přijetí k pobytu je novému uživateli přidělen jednolůžkový pokoj, ložní prádlo, jídelní miska s příborem a na požádání i hygienické potřeby. Součástí přijetí k pobytu je i seznámení uživatele s Řádem Domu na půli cesty. Toto „proškolení“ zajistí jeden z pracovníků, který uživatele také provede celým zařízením.

4.4 Krizové lůžko

Posláním služby Krizové lůžko při Domu na půli cesty je bezplatně poskytovat dětem a mladým lidem v krizi bezpečné zázemí a profesionální pomoc, které jim v krátkém čase umožní získat ztracenou rovnováhu.¹⁴

Na rozdíl od Domu na půli cesty je tato služba bezplatná a cílová skupina je mnohem širší. Shodují se jen některá omezení.

Cílová skupina - Děti a mladí lidé ve věku od 9 do 26 let v akutní krizi, kteří:

- nečekaně přišli o bydlení, octli se zcela bez finančních prostředků a nemají možnost využít přirozené zdroje pomoci (rodina, přátelé)
- z vážných důvodů nemohou zůstat doma (oběti konfliktu, násilí v rodině), jejichž situaci jako krizovou vyhodnotil třetí subjekt (orgány činné v trestním řízení, Intervenční centrum, sociální odbory a jejich jednotlivá oddělení, lékaři)

S vyloučením dětí a mladistvých:

- s duševním onemocněním nebo poruchou intelektových funkcí
- neschopných pohybu bez pomoci druhé osoby

¹⁴ Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., Výroční zpráva za rok 2007, Pardubice

- s problémem, který vyžaduje odbornou zdravotní péči¹⁵

Krizové lůžko je poskytováno také žadatelům o pobyt, kteří splňují výše uvedené podmínky. Obvyklým postupem je příjem žadatele na Krizové lůžko, rozhodnutí o přijetí či nepřijetí k pobytu, které proběhne na poradě pracovníků DPC a v případě přijetí samotný nástup k pobytu.

4.5 Individuální cíl

V průběhu prvního týdne pobytu je uživateli přidělen jeden průvodce, který na základě zakázky a po dohodě s uživatelem stanoví kroky k jejímu naplnění. Cílem je aktivní snaha uživatele o naplnění svého individuálního cíle, za podpory a s poskytnutím poradenství od průvodce.

Průvodci jsou sociální pracovníci DPC, kteří mají dohled nad několika uživateli. Součástí jejich individuální práce s uživatelem jsou pravidelné konzultace, které probíhají jednou týdně v určený termín po dohodě s konkrétním uživatelem. Pravidelně chodit na konzultace a snažit se o splnění individuálního cíle je jednou s povinností uživatele.

Mezi nejčastější individuální cíle patří nalezení práce pomocí internetu, v novinách nebo obcházením volných míst. Z rozhovorů s několika respondenty vyplynulo, že jim více vyhovuje obcházet obchody, firmy, atp. a ptát se osobně na volná místa než vyhledávání na internetu a neosobní telefonické hovory. Jiní naopak raději volí vyhledávání přes internet či v tisku.

V tomto bodě se uplatňuje individuální přístup ke každému jednotlivci. Uživatel není k ničemu nucen, naopak je to on sám, který si zvolí cíl a s pomocí průvodce je usměřován k jeho naplnění.

¹⁵ Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., Výroční zpráva za rok 2007, Pardubice

4.6 Špenát

Špenát je setkání komunitního typu, které se koná vždy ve středu od 17:30 do 19:00 - 19:30. Účast je povinná pro všechny uživatele.

Jedná se o setkání uživatelů a pracovníků, kde se řeší chod Domu na půli cesty z pohledu uživatele. Účastníci zde mají možnost vyjádřit své stížnosti, námitky a náměty týkající se Domu na půli cesty, jejich uživatelů a pracovníků. Mají zde možnost vyjádřit se prakticky k jakékoli situaci, která se jich týká.

Na Špenátě se také připravují a organizují různé zájmové kroužky a sportovní akce. Jedná se například o kroužky vaření, kurs práce na počítači, turnaje v šipkách, stolním fotbale a stolním tenise.

Snažil jsem se zjistit, proč byl pro toto setkání zvolen název „Špenát“. Bohužel jsem se i přes veškerou snahu důvod nedozvěděl. Pátral jsem v dokumentech Domu na půli cesty, ptal se sociálních pracovníků, ale bezvýsledně. Název „Špenát“ tak pro mě zůstal i nadále záhadou.

4.7 Povinnosti uživatele

Mezi povinnosti uživatele, tj. mezi povinnosti, které přímo souvisejí s jeho pobytem, patří:

- pravidelně chodit na konzultace s průvodcem; (Jak jsem již uvedl, konzultace probíhají jednou týdně v určený termín po dohodě s konkrétním uživatelem.)
- plnit individuální plán
- účastnit se setkání komunitního typu (Špenát)
- plnit úklidy; (Každý z uživatelů má přidělenou svou část společných prostor, ve které je odpovědný za úklid. Uklízí se pravidelně

vždy v úterý, čtvrtek a neděli. Úklid musí uživatel předat pracovníkovi ve službě do 22h.)

- umýt si po sobě nádobí a vrátit na své místo v kuchyni
- zúčastnit se generálního úklidu kuchyně; (provádí se jednou za tři týdny)

V případě nesplnění svých povinností je uživateli udělena sankce, která je uvedena v Dodatku Řádu DPC. (viz Příloha č. 2)

Naopak plní-li si uživatel své povinnosti, získává kladné body a možnost obdržet věcné odměny. (viz Příloha č. 3)

4.8 Finanční podmínky poskytování služby

Uživatel DPC v Pardubicích přispívá určitou finanční částkou na své ubytování a stravu. V Řádu DPC je dále ještě odlišen studující uživatel od nestudenta. Studující si částečně hradí ubytování částkou 43 Kč na den. U nestudujícího uživatele je částka stanovena na 50 Kč na den. Cena za stravu je v obou případech 35 Kč na den.

Stravou se rozumí teplá večeře, na kterou uživatel mající v daný den službu nakoupí potřebné suroviny a uvaří ji i pro ostatní.

Během svého výzkumu jsem se nesešel se studujícím uživatelem DPC. Nikdo ze šestadvaceti respondentů v této době nestudoval.

4.9 Volnočasové aktivity

4.9.1 Hradiště

Název Hradiště nese jedna z volnočasových aktivit. Jedná se o víkendový pobyt v obci Hradiště u Chrudimi.

Pobyt je pro uživatele bezplatný. Jedinou podmínkou pobytu pro uživatele je zaplatit si dopravu. V dřívějších letech se na Hradiště jezdilo dvakrát ročně, na jaře a koncem letních prázdnin. Naneštěstí se tzv. finanční krize nevyhnula ani neziskovým organizacím a v době mého výzkumu se tento pobyt uskutečnil pouze v prvním jarním termínu.

Den odjezdu byl stanoven na pátek a příjezd na neděli odpoledne. V době konání „Hradiště“ je Dům na půli cesty uzavřen. Účast uživatelů není povinná, což znamená, že uživatelé, kteří se nechtějí této volnočasové aktivity účastnit, si musejí opatřit po dobu trvání této akce jiné ubytování. Až na čtyři výjimky se účastnili všichni ubytovaní, jejichž řady rozšířilo několik bývalých uživatelů.

Během pobytu jsem se pokusil o několik rozhovorů s bývalými uživateli, ale rozjařená nálada všech zúčastněných nepřála mému vědeckému snažení. Nakonec jsem se jen bavil stejně jako všichni zúčastnění.

Program sestával z výletů po okolí (např. k nedaleké přehradě, na rozhlednu nebo po naučné stezce věnované Keltům, kteří tuto oblast před staletími obývali), hraní fotbalu a stolního tenisu. Večer byly na programu společenské hry, grilování a tanec dle libosti zúčastněných.

4.9.2 Párty pátky

Tyto volnočasové aktivity organizují pracovníci DPC. Jedná se o neformální setkání uživatelů současných i bývalých. Zváni jsou i jejich přátelé a známí. Na programu je např. zahradní grilování, poslouchá se hudba, atp.

Nicméně i zde se podepsala ona již výše zmiňovaná finanční krize. Zatímco v dřívějších letech se Párty pátky organizovaly mnohem častěji, v době mého výzkumu jsem zažil pouze jeden, tematicky zaměřený na Velikonoce. Pletly se pomlázky, barvila se velikonoční vajíčka, grilovalo se maso. Vše probíhalo v příjemné a přátelské atmosféře.

4.9.3 Sportovní odpoledne

Jsou další volnočasovou aktivitou pořádanou Domem na půli cesty v Pardubicích. Zpravidla dvakrát do měsíce se pořádají turnaje ve stolním tenise, stolním fotbalu nebo v malé kopané. Sportovního klání se mohou účastnit i přátelé a známí ubytovaných a zváni jsou i bývalí uživatelé.

Osobně jsem se účastnil turnaje v šipkách. Z deseti uživatelů jich hrálo šest, já a další dva pracovníci. První cena, kterou vyhrál jeden z uživatelů, byl nákup potravin v hodnotě sto korun. Druhá cena, kterou vyhrál také uživatel byl prací prášek a pro třetí cenu, kterou byla čokoláda, si přišla jedna z uživatelék. Sociální pracovnice se umístila na čtvrtém místě. Pro všechny hráče, kteří se umístili na místě horším než třetí, byla připravena cena útěchy v podobě čokoládové tyčinky.

Po turnaji se sešla většina účastníků turnaje v obývacím pokoji a u televize, která sloužila jen jako zvuková kulisa, se probíral průběh celého turnaje.

5. Statistika Domu na půli cesty v Pardubicích

Pro svůj výzkum jsem vypracoval statistiku uživatelů, se kterými jsem se v průběhu své práce v terénu setkal. Údaje v ní obsažené vyplývají z rozhovorů, které jsem provedl.

Ve statistice uvádím počet celkem dvaceti šesti osob, což je přesný počet uživatelů, kteří užívali služeb Domu na půli cesty v průběhu mého výzkumu. Se všemi jsem provedl alespoň kratší rozhovor.

5.1 Gender

Ze šestadvaceti uživatelů, se kterými jsem se v období od ledna do srpna roku 2009 setkal bylo deset žen a šestnáct mužů. Všichni ve věkovém rozmezí 17-26 let věku.

Celkem	26 osob	100%
Ženy	10 osob	38,5 %
Muži	16 osob	61,5%

5.2 Míra zadluženosti uživatelů

Z těchto dvaceti šesti respondentů mělo v době jejich pobytu třináct z nich dluhy, a to většinou v řádu několika tisíc, až na dva extrémní případy, u nichž se dluhy pohybovaly v řádu od 500 000,- výše. Dluhy vznikly nejčastěji neplacením povinného zdravotního pojištění, pokutami u MHD, za neplacený paušální tarif u některého z mobilních operátorů, nesplácení půjček a za nezaplacení různého spotřebního zboží u nejmenovaných firem.

Největší dluhy měl respondent, který jak uvedl v rozhovorech, vlastnil před asi dvěma lety firmu, která se zabývala zámečnictvím. Poté, co zkrachovala, přišel o byt a auto. Jelikož se s rodiči nestýká a nemůže od nich očekávat pomoc, využil nabídky služeb DPC.

Druhý případ extrémní zadluženosti byl u respondentky, která, jak stručně uvedla v rozhovorech, se dostala do finančních potíží, protože si brala půjčky na kamarády a hrála na výherních automatech.

Myslím, že skutečnost, že polovina respondentů je zadlužena, je alarmující. Protože většina z nich pobírá dávky sociální podpory, je pro ně i dluh dvou tří tisíc velkou finanční zátěží.

Celkem	26 osob	100%
Zadlužených	13 osob	50%

5.3 Vzdělání

Velmi zajímavé je i statistické srovnání úrovně vzdělání, které uživatelé, s nimiž jsem se setkal, dosáhli. Nejčastějším vzděláním je základní. Tuto skupinu zastupuje plných patnáct respondentů. Pro větší přesnost jsem tuto skupinu ještě rozčlenil na respondenty se základním vzděláním a na respondenty s nedokončeným vyučením na některém odborném učilišti. Studium na odborných učilištích předčasně ukončilo deset respondentů.

Důvody nedokončení studia byly velmi podobné. *Problémy v rodině a útek od všeho. „Škola mě nebaví!“* Myslím, že tento citát a parafráze, které jsem uvedl jako příklady z rozhovorů, plně vysvětlují hlavní důvody nezájmu respondentů o vzdělávací systém, kterými jsou špatné rodinné zázemí a nezájem o další studium. Otázce rodinného zázemí se věnuji dále v kapitole „Rodina je základ státu“.

Druhým nejčastějším stupněm dosaženého vzdělání je vyučení. Počet vyučených respondentů je devět. Středoškolského vzdělání dosáhli pouze dva z respondentů.

Určitou raritou mezi respondenty byl devatenáctiletý muž, který byl z důvodu absence nucen přerušit studium čtvrtého ročníku na střední škole. Rodičům oznámil, že se ke studiu již nevrátí. Ti s jeho rozhodnutím nesouhlasili a dali mu na výběr, buď si najde práci nebo bude studovat. Po ostřejší výměně názorů tento respondent odešel z domova a nastěhoval se do Domu na půli cesty.

V DPC byl ubytován tři měsíce a v této době pracoval jako barman. Jeho cílem bylo ušetřit si na notebook a vrátit se do školy. I když své povinnosti v DPC neplnil jak měl (např. úklidy, služby na vaření, atp.), vždy si hlídal, aby jeho postihy nevedly k ukončení spolupráce. Podle mého názoru si udělal takové malé prázdniny z domova a od rodičů. Na rozdíl od většiny respondentů se měl kam vrátit.

Několik měsíců po skončení výzkumu jsem jej náhodou potkal ve městě. Do školy se vrátil a doma se vše uklidnilo.

Celkem	26 osob	100%
Základní vzdělání	5 osob	19%
Nedokončené vyučení	10 osob	38,5%
Vyučení	9 osob	34,5%
Střední škola	2 osoby	8%

5.4 Střet se zákonem

Ve svém výzkumu jsem se zabýval i otázkou kriminální minulosti respondentů. Z celkového počtu šestadvaceti respondentů mělo střet se zákonem deset z nich. Vycházím zde, a vlastně se tato skutečnost vztahuje na celý můj výzkum, jen z informací, které mi sdělili sami

respondenti. Neměl jsem možnost jakkoli si jejich odpovědi ověřit, takže nevylučuji možnost, že výsledky se mohou lišit od skutečnosti.

Mohu uvést jeden příklad, kdy jeden z respondentů přišel do DPC přímo z výkonu trestu odnětí svobody. Bylo zajímavé, že původně mluvil o šesti letech uvěznění. Důvodem bylo zapojení do organizovaného zločinu, kdy s partou lidí kradl luxusní auta.

Později obměnil svoji výpověď na tři a dva roky odnětí svobody za násilnou trestnou činnost (rvačky, ublížení na zdraví, atp.) Důvodem obměny bylo, že si nepamatoval, co řekl v předcházejících rozhovorech. Později se tento respondent mezi uživateli chlubil, že byl odsouzen za zabití člověka, který napadl jeho přítelkyni. Raději jsem se dál už nepídil po dalších verzích jeho skutků.

Tento uživatel byl v DPC po dobu necelých dvou měsíců. Odešel odtud přímo do vyšetřovací vazby za loupežné přepadení a těžké ublížení na zdraví. Ke svému činu se doznal a hrozilo mu až dvanáct let odnětí svobody. Mimo zdi věznice byl pouhé dva měsíce.

Tento odstrašující případ je temnou výjimkou v historii pardubického Domu na půli cesty. Jak jsem již uvedl výše, mělo deset respondentů stříet se zákonem. Až na tento výjimečný případ se ve čtyřech případech jednalo o krádeže, v jednom o výtržnictví a drobné krádeže a v jednom o vloupání do hostinského zařízení v místě bydliště. Výše trestů mi nebyly sděleny.

Další respondenti uvedli, že řídili motorové vozidlo bez řidičského oprávnění. Jeden byl odsouzen na tři a druhý na dva měsíce odnětí svobody. Poslední z desítky dostal podmíněný trest za vloupání. Jak sám uvedl, tento čin spáchal na popud kamaráda ještě jako mladistvý.

Celkem	26 osob	100%
Trestně stíháni	10 osob	38,5%

5.5 Délka pobytu

Ve stanovách Domu na půli cesty v Pardubicích se uvádí délka pobytu nejdéle na dobu jednoho roku ode dne přijetí k pobytu. Tato hranice však není nepřekročitelná. Jedna z uživatelů zde pobývala rok a dva měsíce. Po poradě pracovníků DPC jí byla koordinátorem udělena výjimka. Byl jí tak poskytnut čas, aby si našla jiné ubytování. Jak sama uvedla v rozhovoru, byt již měla vyhlídnutý, ale musela ještě počkat, než s ní majitel podepíše smlouvu. Byt si nakonec pronajala a odešla z DPC.

Průměrná doba, po kterou klienti užívají služeb DPC, je však mnohem kratší v řádu několika měsíců.

Několik respondentů se dokonce zdrželo jen několik dní. Jedna z uživatelů potřebovala překlenout krátké období, než se s přítelem nastěhuje do nového nájemního bytu. Její přítel zatím bydlel v Azylovém domě pro muže. Sama respondentka se původně chtěla ubytovat v Městském azylovém domě pro ženy a matky s dětmi, ale pro plnou kapacitu tohoto zařízení nakonec musela zvolit DPC. Zde pobyla pět dní a odstěhovala se do nového bytu. Dům na půli cesty této uživatelce poskytl krátkodobý azyl a usnadnil jí tak cestu k osamostatnění.

Ne v každém případě stačí uživateli „pouze“ bezpečné bydlení a vstřícný přístup pracovníků. Jedna z uživatelů pobývala v DPC shodou okolností také pět dní jako uživatelka v předešlém případě. Její ukončení pobytu však nebylo tak optimistické a spojené s radostí z nového bytu. Tato respondentka přijela do Pardubic z Prahy, kde bydlela s přítelem. Asi po půl roce, jak sama uvedla v rozhovoru, už nemohla snést jeho hádky ze žárlivosti spojené s fyzickým napadáním. Situace se vyhrotila, když jí, podle jejích vlastních slov, přiložil pistoli k hlavě se slovy: *„Když mě opustíš, tak zabiju tebe i tvou rodinu!“*

V Domě na půli cesty v Pardubicích po pěti dnech pobytu spáchala sebevraždu. Nikomu nic neřekla, zamkla se ve svém pokoji, kde spolykala nějaké prášky.

Z dvaceti šesti respondentů nebyl přijat jediný z nich. Tento respondent sice splnil všechny podmínky pro přijetí, ale v den nástupu byl Policií České republiky odvezen do vyšetřovací vazby. Byl obviněn

z napadení své přítelkyně a z pokusu o loupežné přepadení. Mělo se tak stát na parkovišti před nejmenovaným obchodním domem.

Jak uvedl v rozhovoru, jeho přítelkyně se domluvila se svými kamarády, že tohoto respondenta dostanou do vězení. Měl tak proti sobě svědectví několika osob, které údajně do policejního protokolu uvedly, že se s použitím násilí pokusil ukrást své bývalé přítelkyni mobilní telefon.

Tento respondent byl, jak jsem se později dozvěděl, zproštěn obvinění a propuštěn z vyšetřovací vazby, kde pobyl necelé tři měsíce. Jeho další osudy mi nejsou známy.

Z následující tabulky vyplývá, že obvyklá délka pobytu u mnou zkoumané části uživatelů DPC se pohybuje mezi dvěma až třemi měsíci.

Celkem	26 osob	100%*
1 měsíc pobytu	2 osoby	7,5%
2 měsíce	6 osob	23%
3 měsíce	8 osob	31%
4 měsíce	2 osoby	7,5%
6 měsíců	2 osoby	7,5%
1 rok	2 osoby	7,5%
Více než 1 rok	1 osoba	4%
Méně než 1 rok	2 osoby	7,5%
Nepřijat	1 osoba	4%

* Procenta v tabulce jsou zaokrouhlena.

5.6 Možnost opakovaného přijetí k pobytu

Ve svém výzkumu jsem se kromě délky pobytu jednotlivých respondentů zabýval i otázkou, zda využívají služeb Domu na půli cesty opakovaně. Stanovy zařízení totiž umožňují opakované užívání služeb. Tato možnost je ale ošetřena určitými omezeními:

1. Uživatel, který odejde z Domu na půli cesty, může být znovu přijat do DPC až po uplynutí jednoho kalendářního měsíce.
2. Uživatel, který vyčerpá maximální dobu pobytu (tj. jeden rok), může být znovu přijat do DPC až po uplynutí šesti kalendářních měsíců.

Důvodem těchto omezení je naučit uživatele odpovědnosti za svá rozhodnutí, což je jeden z cílů a posláních Domů na půli cesty.

Během svého výzkumu jsem se setkal se třemi respondenty, kteří služeb Domu na půli cesty v Pardubicích využili opakovaně. Všichni tři tak učinili pouze dvakrát. Dva z nich byli ubytováni v DPC dvakrát po třech měsících a jeden poprvé tři a podruhé pět měsíců. Ve všech těchto případech byla důvodem návratu do DPC ztráta práce a posléze i ztráta ubytování.

Výše uvedená statistika Domu na půli cesty v Pardubicích vychází z mého vlastního výzkumu. Pátral jsem i po oficiálních statistikách tohoto konkrétního zařízení. Především mě zajímaly údaje o úspěšnosti sociální práce, jinými slovy jak se daří bývalým uživatelům.

Žádná taková statistika však neexistuje. Návštěvy bývalých uživatelů jsou spíše sporadické a netrvají často déle než několik minut. Je nasnadě, že z takto kusých informací by bylo zhola nemožné sestavit objektivní statistiku.

6. Rodina je základ státu

V této kapitole se budu věnovat otázce rodinného zázemí některých uživatelů Domu na půli cesty.

Takzvaná riziková mládež se jako vážný sociální problém historicky objevuje až v novověku. Na vzniku tohoto fenoménu se podílejí různé společenské změny probíhající v západních společnostech v posledních dvou stoletích: Slábnou systémy sociální kontroly, které tradičně ovlivňovaly ty sféry života, jež se dnes pokládají za soukromé. (byl to vliv církve, vliv „vrchností“, vliv širší rodiny, vliv sousedů.)¹⁶

Rodina se stala „skořápkovou institucí“. Je dnes zakládána výhradně kvůli emočnímu uspokojování dospělých, je málo stabilní a mnoho dětí vyrůstá s jedním rodičem, který na výchovu v některých případech nestačí. Zážitek rozvodu, případně rozchodu rodičů prokazatelně disponuje děti obou pohlaví k těžkostem v psychologickém a sociálním fungování, a to na velmi dlouhou dobu. Některé děti nemají oporu v biologických rodičích vůbec, jsou takzvanými sociálními sirotky; část z nich je vychovávána v ústavních zařízeních, kde se stávají obětí známých deprivčních vlivů disponujících k sociálnímu selhání.¹⁷

Převážná většina lidí z řad uživatelů, které jsem během svého výzkumu poznal, pochází z nestabilního rodinného prostředí. Někteří z nich mají za sebou určitou formu ústavní výchovy a společným znakem většiny respondentů byl nezáměr o jejich osobu ze strany rodičů.

Výše popsané se samozřejmě týká jen části uživatelů. Jsou zde ubytováni i lidé, kteří pocházejí z poměrně harmonických rodinných poměrů, ale dostali se do existenčních problémů, které řeší tímto dočasným způsobem.

¹⁶ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P. Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Portál, Praha 2005. s. 267

¹⁷ Matoušek, O., Koláčková, J., Kodymová, P. Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Portál, Praha 2005. s. 267

Například jeden z respondentů bydlel s matkou v rodinném domku. O otci se odmítl bavit, takže v tomto ohledu byl rozhovor o jeho minulosti neúplný. Po smrti matky nemohl splácet hypotéku a tak mu byl dům soudně zabaven. Od té doby bydlel u různých kamarádů a střídal krátkodobé práce. Poslední zaměstnání, kde pracoval před nástupem do DPC musel opustit, protože už nemohl bydlet u kamaráda.

Tohoto respondenta jsem po jeho odchodu z DPC náhodou potkal ve městě. Podle jeho slov si v jedné vesnici za Chrudimí pořídil dům na hypotéku a hodlá se oženit. Pracuje jako obchodní zástupce jedné firmy a daří se mu dobře.

Nutno poznamenat, že tyto informace mohou a nemusejí být pravdivé. Za dobu jeho dvouměsíčního pobytu v DPC jsem tohoto respondenta poznal natolik, že vím o jeho sklonu k přehánění a sklonu ne vždy mluvit čistou pravdu.

Další z respondentů svým pobytem v Domě na půli cesty také jen řešil svoji momentální finanční situaci.

Před přijetím do Domu na půli cesty v Pardubicích žil s družkou a jejich tříletým synem. Poté, co si jeho přítelkyně našla jiného partnera se rozešli a respondent byl nucen se odstěhovat z jejich pronajatého bytu. Bydlel u různých kamarádů do doby, než přišel o práci. S rodiči se stýká, ale bydlet u nich nebylo možné.

V DPC bydlel šest měsíců. Často mluvil o své přítelkyni a stěžoval si, že mu neumožňuje vidět syna. Spor se snažil řešit soudní cestou a byl úspěšný. Po dobu svého pobytu se snažil najít si práci, což se mu nakonec podařilo a odstěhoval se do nového bytu.

Tyto dva výše uvedené příklady respondentů jsou mezi uživateli, které jsem měl možnost v Domě na půli cesty v Pardubicích poznat, spíše výjimkou.

Opačným příkladem je respondent, který vyrůstal v dětském domově na Slovensku. Rodiče nikdy nepoznal. Po odchodu z dětského domova několik měsíců pobýval v Bratislavě a poté se přestěhoval do

České republiky za prací. Zde střídavě pracoval a bydlel na ubytovnách, žil na ulici a pobýval v DPC v Praze.

Tento respondent, který je vyučený strojním zámečníkem (jeden z menšiny respondentů s výučním listem), byl jedním z nejméně samostatných uživatelů, kterého jsem měl možnost poznat. Nebyl dokonce schopen ani samostatně nakoupit suroviny k uvaření večeře. Vždy musel někdo z uživatelů jít sním, aby utratil jen tolik peněz, kolik mu bylo vydáno a nakoupil potřebné suroviny.

Myslím, že na vině byly jeho zkušenosti z dětství. V dětském domově, kde vyrůstal, byl jasně stanovený režim činností. Hodina ranního vstávání, snídaně, školní výuky, atd. Měl tedy vždy jasně určeno, co a kdy se má dělat. Dále tento respondent nikdy nemusel řešit: jak zaplatí nájem, z čeho a co si uvaří, atp. Odchodem z dětského domova se sice stal pánem svého času, ale přišel o materiální jistotu.

Jak je zřejmé, důraz na kolektivní výchovu s polovojenským režimem byl příznačným rysem výchovných režimů v ústavech pro děti a mládež od padesátých let do nedávné doby, v některých zařízeních přežívá dodnes.¹⁸

Problém materiálního zajištění tento respondent řešil pobíráním sociální dávky a popravdě se příliš o shánění práce nestaral. Představa jeho ideálního dne by vypadala asi takto: Vstát z postele mezi jedenáctou až třináctou hodinou, něco sníst a pak celý den u počítače hrát hry nebo skládat techno hudbu, což byl jeho koníček.

Byl tedy pánem svého času a do určité míry materiálně zajištěn. Myslím, že si tak kompenzoval své „organizované dětství“. Dětský domov, ve kterém tento respondent vyrůstal, jej bohužel na samostatný život příliš nepřipravil.

Hlavními současnými problémy práce ústavů pro mládež jsou přílišná velikost ústavů, málo individualizovaná péče, nejasněná koncepce reedukace*, autoritativní vedení, diskutabilní účinnosti bodovacích systémů, atp. (...) V tradičně pracujících ústavech mají

¹⁸ Matoušek, Oldřich. Ústavní péče. SLON, Praha 1999. s. 72

* speciální pedagogické metody rozvíjející nevyvinuté funkce (např. povahových vlastností a chování)

svěřenci málo příležitostí osvojovat si praktické sociální dovednosti a samostatnost.¹⁹

V jednom z rozhovorů tento respondent uvedl, že nikdy nikoho neměl rád. Údajně ani neví, co to je. Podle svých slov vnímá ve svém okolí lidi, které si oblíbil a ty ostatní, ale bez každého z obou skupin by se obešel.

Tato emoční plochost a zvyk citově se nevázat na své okolí pramení podle mého názoru z prostředí, ve kterém vyrůstal. Prostor dětského domova je místo, kde se vychovatelé a pečovatelky neustále mění podle pracovních směn. V domácím prostředí nedojde k situaci, kdy by dítě mělo jiného rodiče ráno a jiného večer.

Tento respondent se po odchodu z DPC v Pardubicích odstěhoval do Brna, kde začal studovat střední školu. Bydlení našel v brněnském DPC. Podle mého názoru, a tato skutečnost ji jen potvrzuje, tento uživatel ještě ani po ročním pobytu v DPC nebyl připraven na samostatný život.

O dalším respondentovi jsem se již výše v textu zmiňoval. V tuto dobu si patrně odpykává trest odnětí svobody za loupežné přepadení a těžké ublížení na zdraví.

Z rozhovorů o jeho minulosti jsem zjistil následující: Od jedenácti let byl v dětském domově. Důvod mi není znám. V rozhovorech se k tomuto tématu odmítal vyjadřovat. Z dětského domova byl přeřazen do výchovného ústavu. Důvodem bylo užívání alkoholu a drog a gamblerství. V sedmnácti letech byl v protidrogové léčebně. V devatenácti letech opustil výchovný ústav a po několika měsících byl za rvačky, krádeže a podvody uvězněn v nápravném zařízení, kde byl (podle jedné z jeho verzí výpovědi v rozhovoru) až do nástupu do DPC. Po dvou měsících pobytu zde opět skončil za mřížemi.

Zmínil jsem jednu z verzí jeho minulosti, které uvedl v rozhovorech. Podstatný není přesný výčet všech zařízení, kterými prošel,

²⁰ Matoušek, Oldřich. Ústavní péče. SLON, Praha 1999. s. 73

ani přesný výčet jeho skutků. Podstatné je, že od jedenácti let věku byl, až na několik měsíců, vždy umístěn v nějakém výchovném ústavu či nápravném zařízení.

O rodině příliš nemluvil. Dozvěděl jsem se od jiných respondentů, že má sestru a matku. Sestra se mu během pobytu v DPC snažila pomoci najít nějakou práci. Nakonec ji sehnal někde ve sběrně starých kovů. V rozhovorech uváděl, že je tam spokojený, ale osobně jsem měl spíš pocit, že to dělá kvůli sestře, aby měla radost a on klid. Myslím (a je to jen můj názor), že se v práci spíš nudil. Po měsíci o tuto práci přišel, protože byl ještě s jedním spolupracovníkem podezříván z krádeže peněz. K tomuto obvinění se v rozhovoru nevyjádřil a jeho odpovědí byl jen úsměv.

Jeho chování v DPC nenapovídalo nic o jeho sklonech k agresivitě. Naopak se choval slušně a plnil si své povinnosti. Za doby jeho pobytu nevznikl mezi ním a pracovníky žádný vážnější problém.

Podle mého názoru se adaptoval na život v zařízeních ústavního typu a jen těžko si zvykal na život mimo zdi věznice, kde byly sociální vztahy mnohem průhlednější. Ve věznicích jsou, jak vyplynulo z rozhovorů, jasně stanoveny sociální interakce jak ve vztahu dozorce - vězeň, tak i interakce mezi vězni samotnými. Jinými slovy jsou zde jasně určeny sociální role a určitá pravidla chování. Dále je zde stabilní prostředí s minimálními změnami, což logicky dává jedinci jistotu a pocit bezpečí. A v neposlední řadě je zde poskytnuto i materiální zajištění, o které se není třeba nijak zasloužit.

Druhou stránkou věci je otázka osobní svobody v nápravném zařízení. Svobodu získá jedinec po svém propuštění, ale co je mu to platné, když po letech strávených za mřížemi neví, co s ní.

V těchto ...*(nápravných)*... zařízeních se nápadně často objevují mladí lidé, kteří předtím prošli kojeneckými ústavu a dětskými domovy. Zdá se, jako by byli dobře adaptováni jen na podmínky ústavního života, a proto bezděčně vyhledávají „péči“ dalšího ústavu, i za cenu, že musí překročit společensky uznávané normy chování, aby se do ní dostali.²⁰

²⁰ Matoušek, Oldřich. Ústavní péče. SLON, Praha 1999. s. 72

Další respondent, se kterým jsem provedl několik rozhovorů, také prošel celou řadou výchovných zařízení. Ve dvou letech byl dán do kojeneckého ústavu, poté byl nějaký čas v dětském domově až do doby, kdy si jej vzala do péče pěstounská rodina. Po nějakém čase matka zemřela a respondent šel nejprve do diagnostického ústavu, poté do dětského domova, dále pak do výchovného ústavu a (podle jeho vlastních slov) „*tak nějak se to pořád točilo*“.

Učil se čalouníkem, ale ze školy byl vyloučen pro krádež osobního automobilu a skončil ve výchovném ústavu. Automobil prý neukradl, chtěl se jen projet. Na prvním kruhovém objezdu bohužel převrátil automobil na střechu.

V osmnácti letech z výchovného ústavu odešel a šel bydlet ke svému adoptivnímu otci. Jeho otec se o něj zajímal, ještě když byl v dětském domově, ale nemohl si jej vzít k sobě. Byl zde jen několik týdnů, než odešel, protože se s otcem nepohodli. Jak respondent uvedl v rozhovoru, důvodem hádky byly otcovy dluhy, které by měl respondent platit, protože otec je bez peněz.

Od otce odešel do Domu na půli cesty v Náchodě. Odtud ale musel také brzy odejít, protože mu otec dělal problémy. Nakonec se tedy dostal do Domu na půli cesty v Pardubicích, kde s ním pro soustavné porušování Řádu DPC byla po necelých dvou měsících pobytu ukončena spolupráce.

Tento uživatel měl podle mého názoru problém s osobní identitou. Celý život nikam nepatřil, jeho jediná citová vazba byla k adoptivnímu otci, který byl podle výpovědi respondenta alkoholik a gambler. Soustavným porušováním pravidel, ať šlo o jakákoli pravidla, se podle mého názoru na sebe jen snažil upozornit. Nevím, co se mu odehrávalo v hlavě, ale jeho hlavním charakterovým rysem byla snaha neustále někoho přechytračit, často právě pracovníky DPC. Přestože by bylo často snadnější splnit si nějaké povinnosti, raději a myslím, že už jen z pouhého principu, vždy volil cestu odporu.

Nikdy příliš nemluvil o svých zážitcích z „*pastáků*“ a patrně pro to měl i své osobní důvody.

Možná se vysvětlení tří výše uvedených případů skrývá v dědictví formy ústavní péče z dob socialismu.

*Pokud se někdo dostal do ústavní péče, mohl mít jistotu, že na něj bude nahlíženo nikoli jako na celistvou osobnost, ale jako na nositele více či méně negativní nálepky, za níž se jeho osobnost bude ztrácet. Nejvýraznější byla tato tendence v ústavech s nedobrovolným pobytém.*²¹

Nemohu posoudit jakými změnami prošla ústavní péče po listopadu 1989, ale ještě dnes se s podobným nálepkováním lze setkat. Kdykoli jsem se před lidmi ve svém okolí zmínil o Domě na půli cesty, setkal jsem se buď s reakcí typu: „Jó, to sou ty pastáci.“, nebo jen s pobaveným úsměvem na adresu uživatelů.

Nemám v úmyslu zde napadat zařízení ústavní péče a jejich personál, ale také si nehodlám dělat iluze o dokonalosti tohoto systému. Zároveň si však také nechci dělat iluze o lidech, kteří jsou v těchto zařízeních umístěni.

*Dospívání je věk, v němž už může být určité chování posuzováno jako natolik společensky nebezpečné, že zasluhuje korekci formou ústavní péče. U nás pro tyto účely fakticky existují tři typy zařízení: diagnostické ústavy pro mládež, výchovné ústavy pro mládež a vězení pro mládež.*²²

Z pohledu většiny respondentů není mezi třemi výše jmenovanými zařízeními rozdíl. Ti respondenti, kteří prošli několika typy zařízení a tudíž mohou srovnávat, vidí rozdíl jen v přísnosti režimu. V zásadě jsem se setkal s jednoduchým členěním, kdy je zařízení buď výchovným ústavem (pastákem) nebo dětským domovem.

Pro potřeby svého výzkumu jsem přijal jejich členění a provedl jsem malý průzkum mezi respondenty. Ze šestadvaceti dotazovaných mají čtyři z nich zkušenost s dětským domovem (DD), pět z nich alespoň nějaký čas pobývalo v nějakém typu výchovného ústavu (VÚ) a tři z nich mají zkušenost s obojím. Čtrnáct respondentů je bez podobné zkušenosti.

²¹ Matoušek, Oldřich. Ústavní péče. SLON, Praha 1999. s. 38

²² Matoušek, Oldřich. Ústavní péče. SLON, Praha 1999. s. 72

Celkem	26 osob	100%
Zkušenost s DD	4 osoby	15%
Zkušenost s VÚ	5 osob	19%
Zk. s DD i VÚ	3 osoby	12%
Bez zkušenosti	14 osob	54%

7. Závěr

Dům na půli cesty poskytuje zázemí mladým lidem v obtížné životní situaci.

Nejčastější důvod, proč tito lidé využili služeb DPC, je ten, že jednoduše nemají kde bydlet. Přišli o práci a o byt, už nechtěli přebývat na ulici nebo v některých případech utíkají před svými blízkými osobami, se kterými nechtějí žít. Život v DPC s sebou nese z pohledu uživatele několik výhod: V tomto zařízení je jim poskytnuto bezplatné poradenství v oblasti poskytování sociálních dávek a často i pomoc při samotném jednání s konkrétní úřednicí. Dalšími nepopiratelnými výhodami je velmi nízká cena za jednolůžkový pokoj a několik nenáročných povinností spojených s pobytem (úklidy, Špenát, konzultace, vaření).

Převážná většina uživatelů, které jsem v průběhu výzkumu měl možnost poznat, byla v době svého pobytu bez trvalého zaměstnání. Několik respondentů si přivydělávalo na krátkodobých brigádách, ale stálou práci ze všech šestadvaceti osob v době jejich pobytu získali pouze dva z nich. Dnes, v době vysoké nezaměstnanosti, obtížně shánějí práci i lidé s ukončeným středoškolským vzděláním, natož uživatelé DPC, z nichž měla celá polovina pouze vzdělání základní.

Řada respondentů prošla ústavní výchovou. Bylo pro mě překvapením, že se sehnáním práce nebo brigády neměli tito lidé žádné vážnější problémy. Spíše než získat pro ně bylo obtížnější práci si udržet.

Velkou roli už v samotné ochotě pracovat hraje poměrně vysoká míra zadluženosti některých uživatelů. Skutečnost, které si byli zadlužení respondenti vědomi, je taková, že v případě získání nové práce by jim byla podstatná část výplaty strhávána na splácení dluhů. Tento fakt většinu z nich silně demotivuje ve snaze hledat si stálou práci, nemluvě o ztrátě dávek sociální podpory.

Myslím, že podstatou problému většiny uživatelů je přílišné spoléhání se na systémovou pomoc a nutno podotknout, že systém jim do určité míry vychází vstříc. Vzpomínám si na jednu poradu pracovníků DPC, kdy se řešil příjem žadatele o pobyt. Tento žadatel prozatím využíval Krizové lůžko a i přes svůj zájem o pobyt a časté upozorňování ze strany pracovníků všemožně porušoval Řád DPC.

Tento uživatel byl nakonec přijat a důvodem byl tehdejší nízký počet uživatelů ubytovaných v DPC. Jinými slovy konzultant spolu se sociálním pracovníkem usoudili, že je třeba obsadit volné pokoje, aby se co nejvíce využila kapacita DPC.

Zůstává pro mě záhadou, kam se v tu chvíli vytratil cíl integrovat mladé lidi bez domova do běžné společnosti (společnosti, kde platí určitá pravidla). Myslím, že toto „nadbíhání“ uživatelům není cesta, jak jim pomoci v osamostatnění a s přebíráním odpovědnosti za svůj život.

Ve své práci bych velmi rád zhodnotil míru úspěšnosti Domu na půli cesty v Pardubicích v naplňování svých cílů při práci s uživateli. Tuto úspěšnost lze zhodnotit podle mého názoru pouze jediným způsobem, a to porovnáním současného životního stylu bývalých uživatelů s jejich stylem života před příchodem do DPC. Tato zpětná vazba by mohla pomoci rozvíjet a zlepšovat poskytované služby tohoto zařízení.

Bohužel pro toto hodnocení nemám dostatek informací já sám ani samotný poskytovatel těchto služeb. Po odchodu uživatele z DPC je jeho osobní složka založena do přihrádky s názvem „bývalí uživatelé“ a veškeré další kontakty jsou na oficiální úrovni přerušeny.

Poslání napomáhat změnám v chování a postojích mladých lidí, kteří se ocitli v obtížné životní situaci tak, aby dokázali lépe uspět v samostatném životě²³, je sice úctyhodná vize, ale bez ověření účinnosti kroků, které by měly vést k jejímu naplnění, zůstává jen vizí a pěkně znějící formulací na propagačních tiskovinách.

²³ Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., Výroční zpráva za rok 2007, Pardubice

Literatura

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: karolinum, 2005. ISBN 80-246-0139-7

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4

KOPŘIVA, K. *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: HESTIA, 1995.

MATOUŠEK, O. *Ústavní péče*. Praha: SLON, 1999. ISBN 80-85850-76-1

MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: SLON, 2003. ISBN 80-86429-19-9

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence: Možné příčiny, současná struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-226-2

MATOUŠEK, O., KOLÁČKOVÁ, J., KODYMOVÁ, P. *Sociální práce v praxi: Specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-002-X

MATOUŠEK, O. aj. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0

MUSIL, L. *Ráda bych Vám pomohla, ale... Dilemata práce s klienty v organizacích*. Brno: Marek Zeman, 2004. ISBN 80-903070-1-9

KUČEROVÁ, L. *Možnosti a meze Domů na půli cesty*. Diplomová práce. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií, 2009. Vedoucí: Mgr. Luboš Hudec

SKOVIERA, A. *Dilemata náhradní výchovy*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-318-5

TAXOVÁ, J. *Výchovné problémy dětských domovů*. Praha: SPN, 1967.

Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s. *Výroční zpráva za rok 2007*. Pardubice: Občanské sdružení SKP-CENTRUM o. s., 2007.

Řád Domu na půli cesty v Pardubicích

Internetové zdroje:

<http://www.skp-centrum.cz>

<http://www.msmt.cz/dokumenty>

<http://www.osobniasistence.cz/?tema=1&article=5&detail=1&page=3>

9. Přílohy

Příloha č. 1

Dotazník

Dotazník pro uživatele Domu na půli cesty:

1. Co se mi v DPC nejvíce líbí?
2. Co mi v DPC chybí a co bych zde uvítal(a)?
3. Co se mi v DPC nelíbí?
4. Co mi pobyt v DPC přinesl pozitivního?
5. Myslím, že cena za ubytování, večeři a ostatní služby je:
a) nízká b) přiměřená c) vysoká
6. Účastníš se aktivit pořádaných pracovníky (Párty pátek, soutěže, Hradiště,...)
a) všech b) některých c) ne
7. Označuj od 1 do 5 následující (1 je nejlepší hodnocení):
hygienické podmínky
ubytování (vlastní pokoj)
poradenství a konzultace s průvodcem
Špenát
volnočasové aktivity (šipky, fotbálek, televize,...)
8. Jaká je tvoje současná finanční situace?
9. Sháníš si aktivně zaměstnání?
10. Jak si představuješ svůj další život?

Příloha č. 2

Dodatek č.1 k Řádu Domu na půli cesty:

V případě porušování Řádu Domu na půli cesty mohou být proti uživateli Domu na půli cesty uplatněny sankce a to v následujícím pořadí:

- výstraha před „24“
- „24“
- výstraha před distancem
- distanc
- ukončení spolupráce

V případě porušení neporušitelných pravidel se mnou bude ukončena spolupráce okamžitě.

Všechny sankce (i výstrahy) jsou uživateli sdělovány v písemné podobě. Ta musí obsahovat:

- sankci
- zdůvodnění sankce - porušené pravidlo/a
- u distance je nutno uvést dobu na kterou je udělen
- upozornění na možnost ukončení spolupráce při opakovaném porušování pravidel DPC
- jméno a podpis pracovníka udělujícího sankci
- jméno a podpis uživatele

„24“ je trest, kdy uživatel služby DPC musí opustit na 24 hodin prostory DPC

Distanc je trest, kdy uživatel služby musí na několik dní opustit prostory DPC a nemá možnost přístupu na pokoj.

- Pracovník ve službě informuje průvodce uživatele o situaci (oba společně konzultují, jaký postup vůči uživateli zvolí). Mohou případně oslovit dalšího člena týmu. Rozhodnutí neprobíhá nikdy bez konzultace alespoň 2 pracovníků.
- Doba distancu je min. 3 dny a max. 14 dní.
- Distanc se týká – drog, konzumace a nošení alkoholu na DPC a opakovaného porušování řádu DPC v jiných směrech.

Uživatel má následující možnosti

- před odchodem na distanc odevzdá uživatel služby pracovníkovi ve službě klíče od pokoje
- pokud uživatel vyklidí před odchodem na distanc pokoj, nejsou mu účtovány poplatky za službu.
- pokud jej nevyklidí, poplatky jsou mu dále účtovány

Motivační tabulka

- do motivační tabulky je zaznamenáváno porušování Řádu DPC uživateli
- motivační tabulka vždy vychází z Řádu DPC
- za porušení Řádu DPC je do tabulky zaznamenán trestný bod; za tři trestné body, tj. za třetí porušení Řádu DPC následuje výstraha před „24“; za další tři trestné body uživatel nastoupí „24“; pokud po návratu z „24“ uživatel třikrát poruší Řád DPC (tj. dostane další tři trestné body), pak je mu udělena výstraha před distancem; po dalších třech následuje distanc; pokud uživatel po návratu z distancu poruší třikrát Řád DPC, tj. dostane tři trestné body je s ním ukončena spolupráce
- sankce následují v tomto pořadí: **III V24 III „24“ III Vd III D III Us**

III – tři trestné body

V24 – výstraha před „24“

„24“ – „dvacetčtyřka“

Vd – výstraha před distancem

D – distanc

Us – ukončení spolupráce

- zvýrazněné řádky v motivační tabulce označují **hrubé porušení Řádu DPC**, za které následují přímo sankce, tj. bez trestných bodů; **V24 „24“ Vd D Us**

- o pořadí sankcí se nevztahuje na případy, kdy uživatel již obdržel např. „24“ za hrubé porušení Řádu DPC; v takovém případě po dosažení tří trestných bodů následuje sankce další dle pořadí
- o uživatel služby DPC si vyhrazuje právo na obměnu motivační tabulky a to v souladu s Řádem DPC

Příklad motivační tabulky:

<u>Motivační tabulka</u>	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Rušení nočního klidu										
Neohlášení příchodu a odchodu návštěvy										
Přítomnost návštěvy mimo vyhrazené prostory										
Pozdní odchod návštěvy										
Neohlášení příchodu a odchodu na internet										
Neslušné a drzé chování										
Neohlášení vaření v kuchyni										
Neuvaření večeře										
Nepředání uklizené kuchyně do 22 hod.										
Nepředání úklidu do 24 hod.										
Neomluvená neúčast na Špenátě										
Neomluvená neúčast na konzultaci										

Příloha č. 3

System bonusů

Každý uživatel získává body za plněné úkoly. Za určitý počet bodů má právo si vybrat odměnu. O odměnu lze požádat hned při získání potřebných bodů. Pokud se jedná o hmotnou odměnu, která není právě k dispozici, bude uživateli dodána do 7 dnů od uplatnění žádosti. Pokud uživatel nebude ochoten počkat, může si vybrat odměnu jinou.

Pracovníci DPC si vyhrazují právo upravit seznam odměn dle aktuální situace.

Získané body se zapisují do tabulky k tomu určené. Ta je umístěna v osobní složce uživatele v PC.

Body se udělují za:

- a) Úklid společných prostor
 - úklid musí uživatel předat včas, tzn. do 22 hodiny a v pořádku
 - za včas a v pořádku předaný úklid se uděluje **1 bod** (týdně dohromady **3 body**)
- b) Plnění individuálního plánu
 - Plnění individuálního plánu se hodnotí po měsíci ve spolupráci s průvodcem
 - Hodnotí se splnění daných termínů a jednotlivých úkolů vedoucích k dosažení stanovených cílů
 - Udělení bodů záleží na společném zhodnocení, o počtu udělených bodů rozhoduje průvodce ve spolupráci s uživatelem
 - Maximálně lze za plnění individuálního plánu v daném měsíci udělit **4 body**
- c) Dobrovolnou mimořádnou pomoc
 - Do mimořádné dobrovolné pomoci spadá:
 - pomoc při opravě nebo údržbě prostor Domu na půli cesty nebo dalších prostor v rámci budovy na adrese Jungmannova 2550.
 - úklid společných prostor (pokud osoba, která tento rajón pravidelně uklízí, není přítomna).
 - Za dobrovolnou pomoc se započítávají max. **3 body**. Ty jsou přiděleny po splnění úkolu.
- d) Platbu předem
 - Platba předem znamená, zaplacení pohledávky za stravu a služby na následující měsíc.
 - Zároveň musí být uhrazeny všechny sociální výpomoci, které byly uživateli poskytnuty.
 - Za platbu předem jsou udělovány **3 body**. Kontrolu platby provádí průvodce uživatele ke konci měsíce.
- e) Účast na generálním úklidu prostor DPC

- Uživatel se aktivně zapojí do úklidu kuchyně a ve stanoveném čase předá zadanou část.
 - Za splnění úklidu mu budou připsány **2 body**.
- f) Úklid pokoje
- Namátková kontrola pokoje se provádí max. 2x měsíčně.
 - Uživatel musí být při namátkové kontrole přítomen.
 - Uklizeným pokojem se rozumí: srovnané věci ve skříni, nepřítomnost talířů či zbytků jídla na pokoji, čistá podlaha a dýchatelny vzduch.
 - Za uklizený pokoj při splnění všech podmínek se udělí **2 body**.
- g) Zorganizování společné akce
- V případě, že uživatel zorganizuje pro ostatní společnou akci nebo volnočasovou aktivitu (např. výlet, sportovní turnaj, soutěž apod.) získá **5 bodů**.
 - Akce za body se koná až po schválení pracovníkem
- h) Aktivita na Špenátě
- Aktivita je slovně hodnocena na konci každého Špenátu pracovníky DPC, kteří jej vedou
 - Za aktivního se uživatel považuje, když se zapojuje do diskuze, účastní se řešení problému, různých aktivit, her apod.
 - Bodový zisk je **0 - 3 body**

Možné bonusy a jejich bodové ohodnocení:

Bonus	Bodové ohodnocení
Kosmetický balíček v hodnotě 100 Kč	60
Kolo	50
Prací prášek 400g	40
Kosmetika (pouze sprchový gel nebo šampón)	35
Jogurty (4 ks) a pomazánkové máslo	35
Oblečení 1 ks	30
Těstoviny (1 balíček)	20